

HOMILIE MGR. JOHAN BONNY, BISSCHOP VAN ANTWERPEN

Onze-Lieve-Vrouwekathedraal Antwerpen Pontificale Hoogmis van Kerstmis, zondag 25 december 2016, 10 uur

Jes. 52, 7-10

Hebr. 1, 1-6

Job. 1, 1-18

Broeders en zusters,

Graag wens ik u een zalig en gelukkig kerstfeest! Wij vieren de geboorte van Jezus in Bethlehem. Die geboorte was niet zomaar als de geboorte van elk ander menskind. Was Jezus dan geen kind als elk ander menskind? Ja en neen. Jezus werd geboren als een gewoon kind: even nieuw en veelbelovend, even weerloos en broos, even vertederend en aandoenlijk. En tegelijk was Jezus een uniek kind. Hij was de langverwachte Messias, Gods mensgeworden Woord. De herders in het open veld hoorden het al van de engelen: *'Heden is u een Redder geboren, Christus de Heer, in de stad van David'* (Lc. 2, 11). Een Redder, Christus de Heer: zo kon er maar één zijn. Voor een andere geboorte in het dorp zouden ze hun kudde tijdens de nacht niet hebben achtergelaten. Nog duidelijker was het gezang van de engelen: *'Eer aan God in den hoge en op aarde vrede onder de mensen in wie Hij welbehagen heeft'* (Lc. 2, 14). Voor een andere geboorte zouden de engelen dat lied niet hebben aangeheven. Toen de herders het woord 'vrede' hoorden zingen, begrepen ze hoe laat het was. Ze wisten immers dat vrede alles met God te maken heeft, met de belofte van het Godsrijk en met de komst van de Messias. Het Godsrijk en de vrede: ze horen bij elkaar.

Jammer, maar voor de vrede was 2016 geen mooi jaar, integendeel. De jaaroverzichten van het voorbije jaar staan vol sombere foto's en voorspellen weinig goeds. De geweldadige aanslagen volgden elkaar op: in Parijs en Nice, in Brussel en Zaventem, in Berlijn en Ankara. De oorlog in Syrië duurt nog steeds voort, met dagelijks vele doden, gekwetsen en vluchtelingen als gevolg, zonder dat de grootmachten tot een globale aanpak in staat blijken te zijn. Integendeel, de groten lijken het onderlinge opbod en de uitdagende taal nog op te voeren. Op politiek vlak zetten zelfverdediging en eigenbelang de toon. De verharding neemt hand over hand toe. Populisten winnen stemmen met toespraken vol halve waarheden en loze beloften. Verbindingen waaraan generaties moedig en geduldig hebben gewerkt, zoals de Europese Unie, haalt men onderuit. Het zijn geen feiten om vandaag prat op te gaan. Het kleine zusje van de 'hoop' heeft zich bang teruggetrokken. Kunnen wij de vrede van Kerstmis wel aan? Is dat godsgeschenk voor ons niet te hoog gegrepen? Hoe kunnen wij bewerkers van vrede zijn?

Al delen wij als christenen hetzelfde geloof in Jezus Christus, over vele maatschappelijke vraagstukken huldigen we andere opvattingen en komen we tot andere besluiten. We behoren tot verschillende politieke partijen en maatschappelijke bewegingen. We komen uit diverse culturele middens en ideologische stromingen. Dat alles is normaal. Het zou erg zijn indien onder christenen of in de Kerk geen ruimte bestond voor dat soort verscheidenheid. Tegelijk is de vraag wat ons als christenen met elkaar verbindt en voor welk soort samenleving wij willen opkomen. Al te vaak heeft men zich in de geschiedenis de vraag gesteld waar de christenen toen bleven of waarmee ze toen bezig waren. Ze hadden een positief verschil kunnen neerzetten in moeilijke tijden, hadden ze gezamenlijk beter weerwerk geboden tegenover platte emoties of gevaarlijke ideologieën. De boze geesten kennen hun geschiedenis: wie conflicten wil uitbuiten of emoties wil aanvuren, heeft er belang bij om de christenen uit elkaar te houden of tegen elkaar op te zetten. De lessen van het verleden zijn op dat punt legio. Hoeveel hebben wij vandaag voor de vrede over? Hoeveel meningsverschillen of belangenconflicten zijn wij bereid te overstijgen om samen een nieuwe toon te zetten, een nieuwe sfeer te scheppen? Hoe kunnen wij als christenen meewerken aan het godsgeschenk van de vrede: voor de camera's als het moet, hoewel liever nog achter de camera's als dat efficiënter is? Het zijn de vragen waaraan Kerstmis ons telkens weer herinnert.

Het geweld en de aanslagen van onze tijd sparen de christenen geenszins, wel integendeel. Een paar weken geleden vertelde een bisschop uit Pakistan mij over de willekeurige aanhoudingen, opsluitingen en veroordelingen van christenen in zijn land, enkel omwille van hun geloof. Op 26 juli werd in Frankrijk de 86-jarige priester Jacques Hamel vermoord aan het altaar terwijl hij de eucharistie opdroeg. Op 11 december laatstleden vielen in de Koptisch-orthodoxe kathedraal van Caïro in Egypte 25 doden en 35 gewonden toen een bom ontplofte, ook tijdens de eredienst. En dat gaat zo maar door. Het zijn wrede verhalen die christenen wereldwijd pijnlijk treffen in het hart. Wie mogen die tragische gebeurtenissen en de emoties die ze teweeg brengen niet onderschatten en niet onder de mat vegen. Het is niet omdat het over christenen gaat, dat deze gebeurtenissen minder erg zouden zijn. Tegelijk mogen deze gebeurtenissen ons niet op het verkeerde been zetten.

Zeker, wij moeten opkomen voor onze christelijke identiteit en voor de christelijke wortels van onze beschaving. Dat zijn we verplicht aan onszelf en aan de toekomst. Tegelijk hou ik mijn hart vast voor de manier waarop sommigen in binnen- of buitenland onze christelijke identiteit menen te moeten verdedigen. Voor wiens belang of voor wiens identiteit komen zij eigenlijk op? Is het hun echt te doen om de boodschap van Jezus en om de zending van de kerkgemeenschap, of om andere belangen van minder edel allooi? Wanneer ik sommigen bezig hoor, voel ik een innerlijke weerstand in mij opkomen. Onze christelijke identiteit is te kostbaar en te mooi om haar laten misbruiken door vrijbuiters, al spreken ze stoere taal en maken ze grote beloften. De gespannen tijd die we nu meemaken vraagt van ons als christenen vooral om morele weerbaarheid en om geestelijke onderscheiding. Alleen wat overeenstemt met Jezus Christus en het Evangelie kan behoren tot onze christelijke identiteit. Dat criterium mogen we niet uit het oog verliezen.

Meer dan een stoere verdediging van onze identiteit, hebben we vandaag vooral nood aan een eerlijke verdieping. Hoe kunnen we meer diepgang geven aan onze christelijke identiteit en haar beter uit de verf laten komen? Dat is ons echte huiswerk. Met een simplistisch 'wij tegenover zij'-verhaal zullen we niet ver komen. Luider spreken maakt de inhoud van onze boodschap niet juister of waarachtiger. De waarheid heeft geen groot volume nodig. De kerstmaaltijden waaraan ik gisteren mocht deelnemen met daklozen, armen, vluchtelingen of vereenzaamde personen uit onze stad, zeggen veel meer over onze christelijke identiteit dan tal van forse verklaringen.

Goede vrienden, de herders haastten zich naar Bethlehem om Jezus te zien, terwijl de engelen zongen van vrede. Ik hoop dat de vrede van Kerstmis haar weg mag vinden in ons persoonlijk leven en in onze samenleving. Juist omdat Gods gave zo kostbaar is, dragen wij zo'n grote verantwoordelijkheid voor haar. Het Godsrijk en de vrede: ze horen bij elkaar.

Amen.

+ Johan Bonny
Bisschop van Antwerpen